

երկնքի ճամբորդութեան կը պատրաստէր. եւ ահա յանկարծ չորս կողմէն այս ցնծալից ձայնը միայն լսելի եղաւ.

— Երկիր, Երկիր :

Ձոր ոչ ոք կրցեր էր գուշակել, եւ Քոյումալոսի հանճարը համարձակեր էր յուսալու, նորածագ արեւուն ճառագայթներով լուսաւորուած կերեւար. եւ նաւաստիք այն մեծ մարդուն ոտքն ընկած՝ իրենց շնորհակալութեան պաղատախառն ձայներն առ ամենակարողն Աստուած կը բարձրացընէին :

ԵՐԿԱՐԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ.

Շատ ու զանազան փորձերով հաստատուած քան է որ մարդկանց սովորական կեանքը 36 տարի է. իսկ երկարակեաց մարդիկ եօթանասունէն մինչեւ ութսուն տարի հազիւ կապրին, եւ կանայք երբեմն քիչ մըն ալ աւելի. ուստի իննսուն տարի ապրողներուն մէջ հարիւր եօթանասունը կը իկ մարդ՝ հարիւր երկու մարդ գտնուած է. հարիւր տարի ապրողներուն մէջ հարիւր յիսունը կը իկ մարդ՝ հարիւր երկու մարդ : Բայց զարմանալին այս է որ կարգէ դուրս երկայնակեցութիւնները երկու մարդոց մէջ կը գտնուին :

Սկովտիացի մը, Մաճառ մը եւ Ամերիկացի մը 180 տարեկան մեռեր են. Նորվեկիացի մը, Ժամայիքացի սեւ մը 160 տարեկան. Տանիմարքացի մը եւ ուրիշ քանի մը հոգի 146 տարեկան :

Եւրոպայի տէրութեանց մէջ ամենաճիշդ կերպով կիմացուի մեռած ու ծնած մարդկանց թիւը : Այն հաշիւներով կիմացուի որ 22 նորածին տղոց մէջ մեկը մեռած կը ծնի :

Մեռած 1,000 հոգւոյ

221ը առաջին տարուան մէջ կը մեռնին

77ը երկրորդ տարուան մէջ,

39ը երրորդ տարուան մէջ :

Գումար 337 մեռեալք

Այս ինքն մեռածներուն երրորդ մասէն աւելին կենաց առաջին երեք տարիներուն մէջ են : Մինչեւ հիմա եղած քննութիւններէն կերեւայ որ ամեն տարիքի մէջ նոյնչափ մարդ ջմեռնիր. եւ ընդհանրապէս այս է տարիքներուն հետ մեռնողնե-

րուն համեմատութիւնը. իսկ իննսուն տարեկան մեռնողներուն թիւը առաջին տարուան մէջ մեռնողներուն կը համեմատի :

Մարդուս կեանքը շատ աւելի վտանգի մէջ է մայրաքաղաքներն ու քաղաքները քան թէ գիւղաքաղաքներն ու գեղերը. եւ պատճառն յայտնի է, վասն զի գեղացիք քաղաքացւոց զեխութեանց շատերէն ազատ կը մնան, որ մարդուս կեանքը մաշելով գերեզմանին ճամբան կը կարճեցընեն :

Մեր ընթերցողաց որոշ գաղափար մը տալու համար Գաղղիոյ քաղաքաց ու գիւղից մեռնողներուն համեմատական ցանկը դնենք, որ ամեն տեղի կրնայ յարմարիլ :

10ին մեկը	1էն մինչեւ	2 տարեկան կը մեռնի
60ին »	7էն մինչեւ	8 » »
147ին »	15էն մինչեւ	14 » »
100ին »	19էն մինչեւ	20 » »
40ին »	20էն մինչեւ	50 » »
10ին »	50էն մինչեւ	74 » »

Գաղղիոյ հարուստ գաւառներուն մէջ

կը մեռնին, 46ին մեկը.

Աղքատ գաւառներու մէջ	»	33ին մեկը.
Գեղերու մէջ,	»	40ին մեկը.
Գիւղաքաղաքաց մէջ,	»	33ին մեկը.
Քաղաքաց մէջ,	»	28ին մեկը.
Մեծ քաղաքաց մէջ,	»	24ին մեկը.

Հետեւեալ աղիւսակով ալ կիմացուի որ քանի որ ժողովրդեան մը մէջ քաղաքակրթութիւնը ծաղկի, մեռնողներուն թիւն ալ այնչափ կը պակսի, վասն զի քաղաքակրթութեամբ կենաց զիրութիւնները կը շատնան, եւ կենաց պահպանութեան հարկաւոր եղած հնարքները կիմացուին.

1780ին մեռեր են ի Գաղղիա	29ին մեկը.
1802ին »	» 30ին մեկը.
1820ին »	» 39ին մեկը.
1840ին »	» 48ին մեկը.
1850ին »	» 50ին մեկը.
1851ին »	» 51ին մեկը.

Այս ալ ստուգուած է որ ծնանողները մեռնողներէն աւելի են, այնպէս որ հիմակուան դարուս մէջ ժողովուրդք պակսելու տեղ կ'աճին կը բազմանան : Եւ որովհետեւ հիմա 23 մեռնողներու տեղ 30 կը ծնանին, երբ այսպէս 50 տարի երբայ, աշխարհիս բնակչաց թիւը կը կրկնապատկի :